

életi

HIRADÓ

VII. ÉVFOLYAM, 23. SZÁM

ÁRA: 1,50 FT

1963. JÚNIUS 7.

„Tévedni” – nem emberi dolog...

Csakran beszélünk elítéltekkel, akik a legkülönbözőbb módon, sokféle menetséggel „megmagyarázni” bűncselekmények okát. Van, aki így: — Azt, hogy ismét börtönbe vagyok, nem is tudom, azt hiszem, a barátomnak köszönhetem. — Míg mások az „mentegéződnek”: — Ha a feleségem nem válik el tőlem, soha nem kerülök ide. De a vád után... — A bizalmasok a következőképpen fontoskodnak: — Nem akartam a zárkák előtt beszélni róla... nagyon nehéz helyzetben volt a családom, engem ez kényszerített... — A gépkocsivezetés — A paródiá előtt mindössze három korszával ittam, azt is az utolsó napra nem is unszolására... — Rozmann Sándor elítélt sem bizonyult gerincesebb embernek: ő ugyan nem a barátokat emlegette, hanem a szüleiére hivatkozott. — Az en tragédiámat az okozta, hogy a szüleim túlságosan jók voltak nekem, mindent megadtak, ami egy magamfajta fiatal embernek kellett. Ilyen körülmények között sokkal előbb lehet könnyelmű ember, nem igaz?

Rozmann ezt gondolta, és ezt mondta, de minекutána rosszalóan vettük tőle a szüleiével szembeni tiszteletlenségét —

Rozmann is észbekapott.

Édesapja nem azért volt olyan jó a fiához, hogy ezzel egyengesse előtte a börtönhöz vezető utat... Rozmann igyekezett szépíteni az előbbi „kisiklásán”, így: — Rosszul fejeztem ki magam, nem a szüleim — én tehetek arról, hogy börtönbe kerültem. Rendes munkahelyem volt, jól is kerestem, mégis sikkasztottam. Húszéves koromig pedig nem ismertem az italt, annál inkább később. Először mindössze hat hónapot kaptam a sikkasztásért, azt is felfüggesztve, de hamarosan tárgyalták a másik

bűnügyemet is. Ezt már nem úszhattam meg olyan könnyen... Visszaeső minősítést kaptam. Végeredményben visszaeső bűnöző vagyok. Az első még igen, a másodikat már a feleségem sem nézte el: ezért vált el tőlem. Legjobban a hároméves fiamat sajnálom. Bármilyen furcsán is hangzik, a fiamat nagyon szeretem. A feleségemnél van, csak a szüleimmel tartok kapcsolatot.

Ennyi szegény után is jók hozzá a szülei. Régebben is ilyenek lehettek, sőt. Arra persze nem számítottak, hogy sok-sok jószágukért egyszer rá-galmazással fizet valamelyik gyerek a négy közül. Szerencsére nem hallották, hogyan vélekedett Rozmann, amikor azt kérdeztük, hogyan került börtönbe: Minden bizonnyal az esett volna a lehető leg-

rosszabbul mind az édesanyjának, mind az édesapjának.

Arról vajon tudnak-e, hogyan viselkedik a fiuk a barátsági munkahelyen? Ha ma még nem, előbb-utóbb erről is tudomást szereznek. Lehet, hogy az egyik soros levél vagy a soros beszélő éppen a

figyelmeztelen magatartása

miatt marad el. S hogyan magyarázza meg, ha megkérdik tőle: ekkor és ekkor miért nem írhattál levelet, miért nem jöhettünk el hozzád?

Munkájáról általában jól vélekednek, nem így a magatartásáról. A fegyelmet nem a munkája miatt kapta. Azt mondják: akár három ember feladatát elvégzi, ha egyszer nekidurálja magát... Az „egyéb” tennivalók alól azonban majd minden esetben kihúzza magát. A múltkoriban hallani sem akart arról, hogy ő ebédért megy. Figyelmeztetni kellett — már több esetben — elhanyagolt külsője, rendetlen körlete miatt is. Ezekből az „apró” dolgokból jött össze a fegyelmi fenytés...

Különös természetű ember. Nem tudja elviselni, ha őt valamiért figyelmeztetik akár a munkahelyén, akár a körletben.

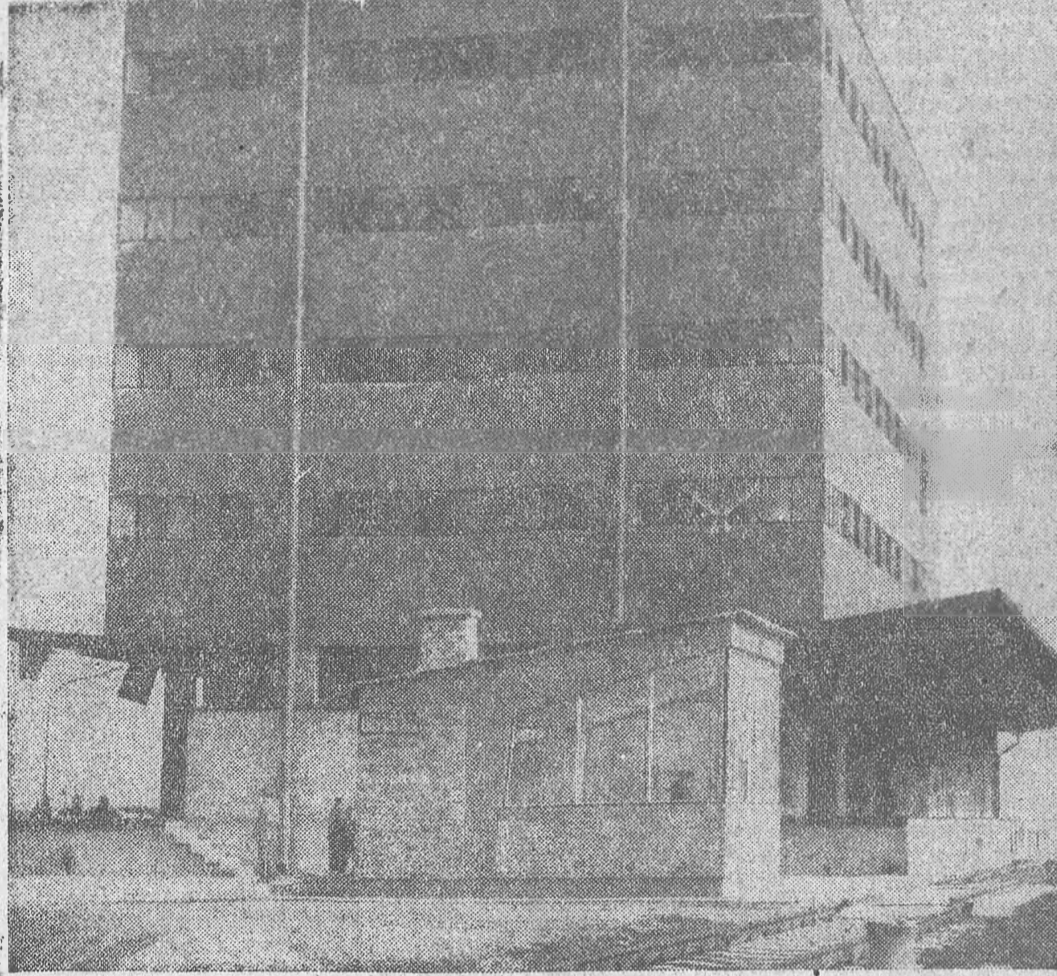
Egyetlen pillanatra sem szabad elfelejteni egyik elítélteket sem — Rozmann elítélteket sem! —, hogy jelenleg börtönben vannak, s az őrségen, a nevelőkön kívül mástól is kaphatnak — kapnak is — különböző utasításokat. A brigádfőnök parancsát éppen úgy végre kell hajtani, mint az őt utasításait. A tehenészetben, ahol Rozmann is dolgozik, elsősorban a tehenészet brigádfőnöke határozza meg, mit, hogyan kell csinálni. S ha rendetlen a körlete, haanyag az öltözete, ezért is

jogosan figyelmeztetik.

Az ilyen vonatkozású utasításokat is végre kell hajtani. Erre is kötelezik az elítélteket a magatartási szabályok.

— Beláttam én később, hogy rosszul cselekedtem, amikor valamiért zsörtölődtem — bocsánatot is kértem, de már késő. Előbb kellett volna gondolkoznom.

Előbb bizony, méghozzá jóval előbb. Egy-egy ilyen elhamarkodott megnyilvánulás sok kellemetlenséget vonhat maga után. Nem kizárólag a fegyelmi kihallgatásra gondolunk — előkerülnek a fegyelmi lapok majd akkor is, amikor azt kell eldönteni: megérdemli-e Rozmann Sándor elítélt a negyed kedvezményt?... —ács—

A Szolnok megyei Ujszászon, a vasútállomás közvetlen közelében a kitűzött kétéves határidő alatt felépítették az ország ez idő szerint legkorszerűbb gabonatarolóját. A 23 milliós beruháással elkészült hatalmas épület harminc méter magasba szökkenő 18 szilójában és az emeletek földemjén nem kevesebb, mint hatszáz vagon szemesterményt lehet tárolni. Ujszász és környéke, az egész járás ideszállíthatja majd a termést, a vasútállomásra érkező szerelvényeket külön iparvágányon tolathatják a tárházhoz. A tárházban minden mozgatóeszköz géppel végző, központi vezérlő terem asztaláról egybenyomással irányítják a munkát.

Elhamarkodott cselekedet

Ez a nagy, általános meghatározás, hogy „cselekedet”, jelen esetben szörnyű bűnt takar, gyilkosságot. Hiába becéznek, mondják szívzaggató banksóval, hogy „meggondolatlan, elhamarkodott cselekedet volt!” S hiába azt is, hogy „a kárvalloító rongy ember volt, mindenkinek mindig csak ártott”, mert még ha így volt is, a törvény a jog, hogy ítélik és megtoroljon, s nem az egyes személyeké!

Ugyan mi lenne a világból, a társadalmakból, az emberek egymáshoz való viszonyából, ha a törvények nem öröködnének a renden, s mindenki mehetne forró vagy jéghideg, éles vagy tompa szíve, esze után? Hirtelen úgy nézne ki a világ, mint jégzavtar után a kertek.

A törvények öröködnék, hogy ne legyen így. Öröködnék a szigorúan megtorolják a „meggondolatlan, elhamarkodott cselekedeteket”, amelyek el akarják tulajdonítani tőle a megtorlást, a büntetés jogát.

Ősz hajú, markáns, robusztus ember Zvladár elítélt. Ötvennégy éves. Tizenegyedik évét tölti börtönben, évek óta a Balassagyarmati Megyei Börtön házi cipészüzemében dolgozik. Csendes, a munkájának élő, szavát is alig hallani. Nem háborgat senkit és békesség, ha őt is békén hagyják.

Tizenegy év a börtönben. De sok elítélteknél pillanthatott az álarca mögé! Ha csak azokat vesszük, akik itt a házi-műhelyben végezték a lábbeli-javításokat. Közvetlen szomszédságban botránkoztatták Zvladár elítélt pökhendiségükkel, könnyelmű feltágasultsággal. Voltak itt fiatalemberek, akikre család várt otthon, akik áradozva beszéltek el a tisztességes élet utáni vágyukat. Szabadulásuk után mégis hamarosan ismét visszakerültek, mert nem voltak erősek ellentállni a bűnök. Voltak könnyelműek, akik nem fogadtak. Nem bánták meg előző büntetésüket se, újabb bosszaságot terveztek, de még-

se tértek vissza. Megjavultak... Az emberek itt nehéz eligazodni.

Nehéz itt eldönteni, hogy ki az érdemes a bizalomra, s ki nem. Ezt majd a jövőbeni cselekedetek alapján lehet megítélni.

Ha az ember önmagában csak megszokott, egyhangú bánatot, szomorúságot talál, szívesen veti a tekintetét a környezetére. Vizsgálja próbálja a társait, ezzel fedi el a saját gyötrő jelenét, mintegy siettetve az időt, amely rá is vár a messi jövőben. A napok, a hetek is hosszúak a börtönben. Hát még a hónapok, az évek, az évtizedek...

A szigorú élet hallgatóságra, a büntetéstől igyekvő akarat serkentő tevékenységre serkent az embert.

Csendesen ül Zvladár elítélt a háromlábú széken. Javítottja a rossz lábbelit. Mardossa az önvád a meggondolatlan, elhamarkodott cselekedetért... A szabadulás még messze van. Tudja, hogy várják, elképzeli százféleképpen a majdani fogadtatását...

—kr—

Anyag, érték és felelősség

A raktáros kötelessége figyelembe venni, hogy a meghibásodott anyagok elhasználódását mi okozta: mi teszi szükségessé a cserét. Természetes kopás, elhasználódás történt-e, avagy szándékos rongálás.

Kit, mikor terhel a felelősség

A szándékosság alapos gyanújával cserére került anyagokról külön jegyzőkönyv készül, s kárterítésre, ezenkívül, ha súlyosabb a szándékos rongálás, büntetésre ítélik a kártevőt. Ha a szándékosan megromlott anyagot a raktáros átveszi, és ezt nem jelenti, a rongálást elkövető személy helyett a felelősség őt terheli.

Ezekről beszélgettünk Kun József elítélt raktárossal a Pálhalmi Célgazdaság hangosi üzemejében. Példákkal bizonygatta, hogy az anyag minden esetben magán viseli a természetes elhasználódás, vagy a szándékos rongálás nyomatát. Csak akkor lepte el a pír Kun elítéltet, mikor utasították, hogy párosítsa össze a gumicsizmákat. Ez a műve-

let igen verejtékes, gyötrelmes munka volt.

A párosítási kísérlet után egy kis minőségvizsgálat következett.

— Mind selejt, vagy javításra szorul... Azért volt a polc alatt. Elszállításra vár, mint a többi is: a bőrlábbelik ott a polcon, s emitt a fal mellett a rossz ingek, nadrágok, lepedők, szalmazsákok... — De miért itt tárolják? Szabályos ez?

— Jelentem, már kértük az elszállítását... —

A raktárosnak soha nem szabad bizonytalankodnia. Az anyag őszintén, és mindig egyértelműen beszél. Vagy használható, vagy használhatatlan.

A bernátkúti üzemejében csereraktárában idősebb elítélt a raktáros. Meglepte az ellenőrzés. Csupa izgalom, csupa — majdnem kapkodó — készség, hogy ugorjon, s mutassa, amit az ellenőrzés kíván. Pedig a kapkodás rossz tulajdonság. Egy anyaggal báno ember fő jellemvonása a nyugalm, a pontosság kell legyen. A kapkodással sok mindent elronthat!

— Pár napja kerültem csak ide, a raktárba... — mentegetőzik.

— És mi a feladata? Kicsit izgatottan, de részletesen elsorolja a feladatait, amelyek tartalma: a raktárban levő társadalmi tulajdon óvása, célszerű kezelése és a rendelkezés szerinti felhasználásról való gondoskodás.

Izzad a raktáros, és pedig jogosan. Hiszen, a halom nadrág között csak kettő, amelyik teljesen hibátlan. A többi lyukas, szakadt, kisebb-nagyobb hibával.

— Miért mondta, hogy jók? — Jelentem, nekem azt mondták... —

Gyenge érv. Egy anyaggal bábó ember, egy raktáros soha nem támaszkodhat az „aszontákra”. Mindig meg kell néznie, mit ad ki, különben ráfizethet.

A raktárakból a körletekbe vitt az utunk. A rend a legtöbb zárkában előírászerű —

látszatra. Ez a látszat — a pálhalmi üzemejésekben ugyanúgy tapasztalható, mint Allampusztán —, gyakran súlyos kártevés, szándékos anyagrongálás takarója, leplezője.

Arasznyi hasítások a szalmazsákokon

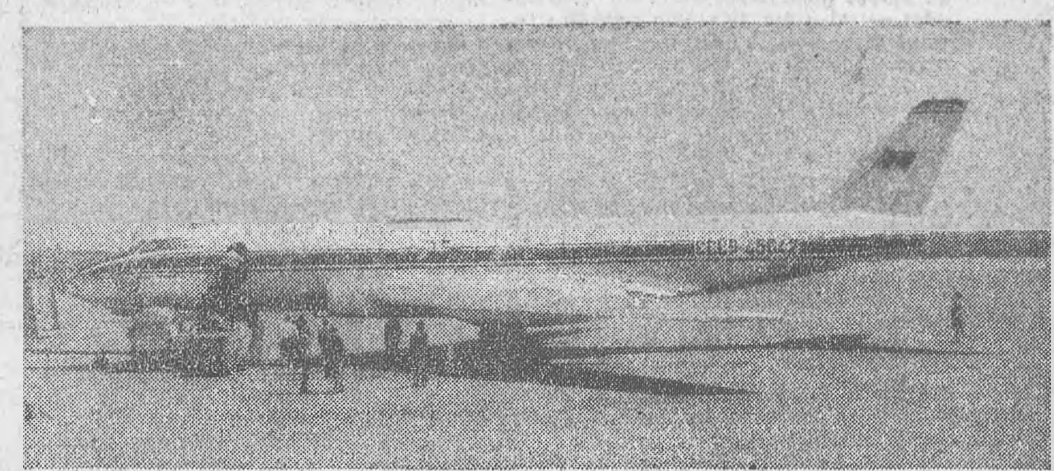
A szabályzatok előírják, szemléltető segédletek is mutatják, hogyan kell kinéznie a zárkában az ágyagnak. A szalmazsákok a szobarend után sarkosak, egyenesek legyenek. Csak hanyagsággal és lustasággal lehet vádolni azokat az elítélteket, akik — hogy a szalmazsákok naponkénti megigazításától, kisimításától szabaduljanak, a parancsot félre értelmezve —, olyan keményre tömnek a szalmazsákokat, hogy az szinte reped... —

Felhajtjuk a takarót ezeken a szép sarkos ágyakon. Az újnak tetsző szalmazsákokon arasznyi hasítások. Négy, hat is egy-egy szalmazsákon. Hogy a tömötöt könnyebben „dolgoghasson”, hogy a látszateredmény minél nagyobb legyen. Más szalmazsákokon nincs külön vágás, csak a nyílás van mindkét oldalon felhasítva végig. Ez mind mennyi nyilvánvaló bizonyítéka az anyag szándékos rongálásának, a zárkarendre kötelező parancsok kijátszásának.

A fent sorolt példák bizonyítják: nagyon sokan nem értik még —, vagy nem akarják megérteni —, hogy a társadalmi tulajdon rongálása milyen súlyos véték. Az, aki a társadalomnak, amelyben él, hanyagságával, nemtörődömségével árt, közvetve vagy közvetlenül önmagának is kárt okoz.

Akiknek az „erkölcsi felfogása” a társadalmi tulajdon kímélését felfogni nem képes, azok megérdemlik, hogy az anyaggal szemben elkövetett bűneiket a velük szemben fogantatosított anyagi hátrányokkal is megtorolják.

A TU 124-ES BUDAPESTEN

A Budapesti Nemzetközi Vásár egyik kiállítási tárgyaként érkezett a Ferihegyi reptérre a szovjet legi- közlekedés újdonsága, a TU-124-es típusú repülőgép. A gép utazósebessége 800 kilométer óránként, s egyszerre negyvennégy utast szállíthat, a TU-család legkisebb és legfiatalabb tagja.

BARÁTSÁG

A börtönökben is szövődnek barátságok, éppen úgy, mint kinn a szabad-életben. A baráti érzés egyike a legszebb emberi tulajdonságoknak. Alapja két ember összetartozásának, szeretetének, segítő-akarásának. Általában az elítéltek azonoskorú, érdeklődési körű, s azonos bűncselekményért elítéltek emberekkel, zárkatársakkal barátkoznak össze. Ez nem is lenne hiba, hiszen a büntetésnek nem az a célja, hogy megtörje az emberekben a hitet a másik ember iránt, vagy megszüntesse emberi érzéseit, megvonja jogát az emberi közösségbe való beilleszkedéstől.

Kétféle barátság van: önzetlen és önző.

Az önzetlen barát igyekszik segíteni, amiben tud, megosztja örömét, fájdalmát sorstársával. Sok olyan eset van, amikor a börtön falain túl, a szabadulás után is érzik az összetartozást, összeismertetik családjaikat, s megmaradnak egymás tiszteletében sokáig. Ez a barátság szép, nemes és létjogosultsága van. A jó barát azonban nem cinkos, aki takargatja a másik hibáját, sőt azt saját érdekében felfedi előtte. Figyelmezteti a másikat, ha az rosszat készül tenni.

Babits Mihály „Jónás könyve” című versében azt írja: „Vétkesek, közt cinkos, aki néma”. Ezt jelen esetben úgy vonatkoztathatjuk, hogy aki elhallgatja a másik hibáját, az nem lehet igazi barát. Nem, mert nem segít társának felismerni a rosszat, hagyja elindulni azon az úton, mely kárára lehet.

Vannak szövődnek börtönökben önző barátságok is. Azok az elítéltek, akik már többször voltak börtönben, „jogi” ismereteikkel kérkedve, oktatják ki az új befogadottakat. Nem egy esetben ezek az értesülések vezetik az elítélteket arra, hogy újra a bűn útjára térnek. Ezek a „jó barátok” tanítják ki újdonsült társaikat arra is, hogyan lehet a börtönzabályokat kijátszani, s esetleg a nekik előnyös helyzeteket éppen gátlalok használnak ki. Magyarul: kikapartatják a gesztenyéjüket a tűzből, s ők eszik meg, míg a gyakorlatlannak megégeti a kezét a tűz...

Legyen minden visszaeső elítélten annyi emberieség — ha többször hibáztak is —, hogy ne vezessék tévútra azokat, akik után még először zárták be az ajtókat, akik először érzik, hogy súlya van cselekményüknek. Nem emberi vonás, a mások becsapása, kihasználása, ilyesminek az igaz barátságához semmi köze...

Minden büntetésnek célja, hogy az az ember, aki letért a becsület útjáról, saját vállán érezze cselekményének súlyát.

A káröröm nem tiszta öröm, hanem aljas öröm, csak rosszlelkű emberek tudnak ezen vigasztalódni. Azok az emberek, akik a más kárán örülni tudnak, elvesztették jogukat arra, hogy őket barátnak tekinthesse bárki. Törekedjenek igazán, őszintén a becsületre, hiszen most még inkább, mint valaha, törekedniük kell erre. S ne legyenek büszkéek arra, hogy ha valakit magukhoz alacsonyíthatnak...

CS. L-né.

Tóth Zsuzsa még mindig a régi...

Nem egészen tizenhét éves lány nyomorúságos, bűnlen tartított életét eleveníti meg a *Heti Híradó* régi, kissé megkopott, 1958. május 30-i száma. Az egész kolumnás összeállítás szerint hemzseg a megdöbbentő fordulatoktól, melyen elgondolkoztató eseményektől, s az olyan megjegyzésektől, amelyek öt év távlatából is szinte nyomorúságosan hatnak az olvasóra. A bevezető, majd T. Zsuzsanna levele, a „helyszíni tanulmány”, a szerkesztőség megjegyzései és a felelőtlen ígéretek alapos tanulmányozása után, mind tisztábban kristályosodik előttünk egy fiatal gyermeklány minden emberi jótulajdonságoktól elrugaszkodott, s csak bünt kereső jellemtelensége.

Tóth Zsuzsa — ne titkoljuk tovább a nevét — tragikus pályafutása nem tizenhét éves korában kezdődött: gyermeknek is kicsi volt még, de már jobban érezte magát, ha valakitől valamit ellophatott... Ekkor már a szülők is jobban látták, ha lányukat javító-nevelőintézetbe viszik.

Nyugtalan természet

nem bírta az intézetet, megszökött, de hamarosan visszakerült. S ez így ment egészen a fiatalokoriak börtönéig... Tóth Zsuzsanna neve hamarosan ismertté vált ott is... „A másik bűne az én hibám” — című levelét már a fiatalokoriak börtönében írta:

„Tetszett nekem, hogy más dolgozó emberek keresetét, megdolgozott pénzét könnyűszerrel magamévá teszem. Mindig lejjebb és lejjebb süllyedtem... Elhatároztam, hogy lopásból fogom tartani magam. Persze, ez nem ment sokáig: ismét letartóztattak és 24 rendbeli lopásért kétévi börtönbüntetést szabtak rám. Ez sem volt elég...”

Milyen érzést válthatott ki a szülőkből, amikor bementek az egyik presszóba, hogy megisznak egy kávét és azzal lép hozzájuk a kiszolgáló:

— Na, hogy van a lányuk, a Zsuzsika, aki minket is kirabolt.

Az intézetben:
— Etes eszi gyerek volt, nagyszerű ember lehetett volna belőle.

Továbbolvassuk a kolumnás anyagot: ily szépen hangzik, amit Tóth elítelt ígért:

„Minden tudásomat és akaratomat arra fogom összpontosítani, hogy ha szabad ember leszek, szorgalmas tagja legyek a társadalomnak...”

Öt esztendő telt el azóta. Ahogyan a *Heti Híradó* belkötött példányában, úgy Tóth Zsuzsa emlékeztetőben is megfakultak már ezek az ígéretek. Semmitmondó, üres frázisok voltak, amelyek esetleg mások megtévesztésére voltak jók, semmi egyébére. Bár gyermeknek éppen nem mondható már, szerencsétlennek annál inkább. Huszonkét éves, s immár a harmadik börtönbüntetését tölti. Mindig lopásért ítélte el a bíróság.

— Nem tudom, mi történt velem, képtelen vagyok uralni magamon, ha olyasmik kerül a kezem ügyébe, amit elvihetek... Azt hiszem, már a véremben van a lopás.

Hírlik, hogy Tóth Zsuzsanna szabadulni szeretne már ettől az élettől, azért kereste fel több alkalommal a nevelőjét is. Panaszkodott és ismét segítséget kért. De hihetjük-e, hogy őszinte nála ez a törekvés? Élvezheti-e még környezetének bizalmát az olyan ember, aki ennyiszor megmártózott már a pocsolyában? Egy tisztességes család szegényfoltja. Édesanyja, a jelek szerint, örökre szakított vele. Nem akarja még egyszer átélni azt a szegényt, amelyet ott, abban a presszóban át kellett élnie. Még akkor sem, ha Zsuzsi ragaszkodni szeretne az édesanyjához. Legalábbis ezt mondja a *Kalocsa Országos Börtönben*. A börtönben persze, nemcsak az édesanya — ő a legjobban —, de még a távolabbi ismerősök is nagyon hiányoznak. Túlságosan

zárt ez az élet...

Fal, rács, szigorú napirend és megannyi „nehéz” ember...

— Többször álltam már válaszúton az otthon és a börtön között — mondta Tóth elítelt. — Gyengének bizonyultam a jobbat választani...

— Milyen segítséget kért eddig? Tudomásunk szerint volt munkahelye.

— Hát dolgoztam.

— Mennyit kerestél havonta, és mire költötte a pénzt?
— Ezernégyszáz forintból nem sokat vásárolhat az ember.

— Húszéves lány —, akkor még ennyi volt —, szépen kijöhet ennyi pénzből.

— Én meg sem próbáltam kijönni az ezernégyszázból. A lopott pénzből könnyebben élttem.

— Inkább kockázatosabban. Lehet könnyű életnek nevezni azt, amikor minden pillanatban várhatja, hogy letartóztatja a rendőrség? Lehet könnyen élni abból a pénzből, amiért más ember dolgozott? Avagy: nevezhető-e életnek az effajta tengődés? Mindig a piszkos célnak élni...

Mindig a bűn homályában

járni, amikor napfényen is járhatna az ember...

Eleinte is több segítséget kapott a társadalomtól, mint amennyit megérdemelt volna. Nem élt a lehetőségekkel. Elkorcsosodott életszemléletén ez sem változtatott. Mégis van bátorsága előhozakodni azzal, hogy: ha több segítséget kap... Azt várja talán, hogy a szabadulás után kézen fogva vezetik? Vagy az szeretné, ha szépen berendezett otthonná várná a társadalom? Pont őt, aki mindig azt kereste, hogyan károsíthatná meg újra és újra embertársait, a környeztetét? Aki az édesanyjának az utolsó fillereit is képes volt ellopni... Nem véletlen, hogy a második szabadulás után korántsem bíztak Tóth Zsuzsannában annyira, mint jóval előtte, s az sem lesz véletlen, hogy a harmadik, esetleg a negyedik börtönbüntetése után még inkább kivetik maguk közül az emberek.

Legyünk tárgyilagosságok: Tóth elítelt nehéz jövő előtt áll. Jelenleg annyival biztatott, hogy Kalocsán ott járunk alkalmával nem panaszkodtak szorgalma miatt. Elég szép órabért kap. Ezt persze, figyelembe véve az előzményeket, kissé korai volna dicsérni. Sok mindennek kell még párosulni Tóth Zsuzsánál a jelenlegi szorgalommal ahhoz, hogy elismerően vélekedjenek róla úgy is, mint munkásról, úgy is mint emberről. Reméljük, egyszer ez is bekövetkezik...

—ko—

NEZŐPONT

Emberek dolgoznak...

Emberek kapálnak a célgazdaságban. Elítéltek. A szabad életben az egyik tanár volt, a másik kereskedő, a harmadik orvos, bányász, és ki tudná felsorolni mind a sok foglalkozást, amelynek egykori gyakorlóit itt kezdik helyrehozni kisiklott életüket.

Munkalehetőséget, munkát kapnak az elítéltek, munkát kötelesek végezni, mégpedig azt, amire utasítják őket. Büntetést töltnek, s a büntetés egyik kifejeződése, hogy nem azt csinálhatják, amit akarnak. Az elítéltekre kötelező magatartási szabályok, s a parancsok, utasítások még a munkavégzés mikéntjét is megszabják, rögzítik. S aki ezeknek példásan megfelel, soronkívüli kedvezményre, jutalomra érdemes. Aki nem felel meg, az nem számíthat semmi jóra.

A tisztességes, életre törekvő embereknek nem kell ezt magyarázni. Minden rendes dolgozó embernek munka közben ott a gondolata, ott a figyelme a munkán. Éreznie, sejténie, tudnia kell, hogy tevékenysége fontos, szükséges része a világ minden értékét létrehozó és fenntartó emberi alkotásnak.

A munka csak így lehet öröm, mert megadja a hasznos tevékenység tudatának boldogságát. Mert... — aki új, szokatlan munkát is szívvél végez, érezheti —, elmondhatja magáról: „Lám, csak derék ember vagyok én! Mindig azt képzeltem, hogy ilyesmire képtelen lennék, s íme! A munka — amelyre büntetésből köteleztek — ráébresztett, hogy többet érek, mint eddig gondoltam!”

— Aki nem így fogja fel, annak nehéz, s napról nap-

ra súlyosabb lesz a bűnhődés, mert ahelyett, hogy az elkövetett bűnért kiszabott büntetés férfias, tisztességes elviselésével, fegyelmélettel, szorgalommal, odaadással igyekezne könynyíteni a lelkiismeretén — inkább hanyag munkával, fegyelmélettel, terhelni a lelkiismeretét —, súlyosítja bűnös magatartását.

Lelkiismeret! — s legyintenek tán egyesek, azt mondják: „Én nekem már mindyom!”

És ez nem igaz. A „mindyom” újabb hazugság, mert a legmegérzősebb hibában álló gonosztevőnek se mindegy! A legaljasabb ember is szeretne különb lenni, olyan lenni, mint az egyszerű, tisztességes, becsületes átlag. De nem találja az utat. A bűnök mélyen lehurják. A bűnök sokaságát, súlyát érezve, az ilyenek emberfeletlinek képzelik a javulás feladatát, s bután elvetik még a javuló szándékot is. Képtelenek, gyöngének tartják magukat erre, de ezt bevallani — gyávák.

A javulást illetően valami rettenetes nagy dolgotra gondolnak. És ez logikus. Tömegtelen nagy a bűnük —, és a bűnért megfélemlően bűnhődni kell. Ugy vélik, hogy ekkora bűnért bűnhődni már lehetetlen. Talán igazuk lenne... De van megbocsátás is, és így nem lehetetlen. Csak el kell kezdeni mennél előbb.

Nem válogat a munkában, s nem halogtatja jóvátenni a mulasztásait. Iparkodik, törekszik, hogy mennél előbb emberi méltóságra emelkedjék: emberhez méltó felelősséggel állja meg helyét az életben, a munkában! — sz —

Egy volt elítelt levele nevelőjéhez

Tisztelt Százados Úr!

Engedelmet kérek a zavarásért, de úgy érzem: mielőtt még teljesen beilleszkedem a szabad életbe, szükséges, hogy visszagondoljak a szabadságvesztés alatt eltöltött időkről és arról írnak.

Allampusztán már az első

hetekben-hónapokban tapasztaltam és éreztem, hogy

nem tönkretenni, hanem magasabbra emelni akarják az embert.

Azt akarják, hogy a fejlettebb kultúrájú emberekkel együtt megvesse és szégyellje a bűnt. Ezt felismerve, minden elkövettem, hogy a rám bízott feladatot úgy hajtsam végre, hogy meg legyenek velem elégedve. Az első hónapokban, ahogy most átgondolom, tudom, nem sikerült mindazt adnom, amit akartam és a későbbiek folyamán tudtam adni. Eleinte megvolt bennem a bizalmatlanság, ami a többi elítélten is megvolt és amit igekeztek bennünk táplálni a „nagyobb stílus”, rutinosabb elítéltek. Rájöttem, hogy ezek akkor tudtak uralkodni és élni, ha a becsületes szükdék elítélteket ijesztették.

A feladatok végrehajtásán az ösztönzött, hogy emberies bűnös bűnösben részesültem. Komolyabb emberek hamar rájöttek a rosszra és igyekeztek bebizonyítani ennek ellenkezőjét. Megkezdik maguk köré tömöríteni az elítélteket, felvilágosítani őket a hazugságokkal, rágalmaszokkal kapcsolatban. Neveltségessé teszik a fenyegetőzőket.

Látják a felügyelet tárgyilagossá és igazságos döntéseit.

A magabiztosság átragad rájuk, lendületet tudnak vinni a munkába, a fegyelen kialakításába, amit nagyban elősegít az is, hogy egyes elítéltek egyéni problémáit gyorsabban elintézik.

A nevelő urak segítségének köszönhetem, hogy eredményes tudtam elérni és ezzel törleszteni tudtam az adósságaimat.

Az ott tanultak részre egész életre szólóak és mindig hasznát tudom venni.

Kérem, szíveskedjen tolmácsolni az agrónomus úrnak köszönetemet, tőle nem tudtam eltörleszteni, mivel korábban szabadultam. Tőle is sokat tanultam, aminek itthon is hasznát veszem. Kovács János

Váratlan találkozás

EGYHANGÚAN KATTOGTAK A VONAT KEREKEI. Forgách járadtan dőlt hátra az ülésen. Jölesett ez a kis pihenés, hiszen a napi tárgyalás kimerítette. S aztán a régi környezet is alaposan megviselte, feldúlta amúgyis felkorbácsolt érzéseit. Behunyta szemét, pihenni szeretett volna, de nem bírt elauldani. Újra és újra a nap eseményei törtek fel benne. Szinte ismét hallotta az emberek megjegyzéseit:

— Nézzék, itt viszik Forgáchot. Ki gondolta volna róla?... Szegény feleségének éppen elege lehet...

Lehajtott fejjel ment az utcákon, ahol azelőtt mindenki üdvözölte, ahol jóformán mindenkit ismert. S aztán az iskola előtt mentek el, ott, ahol a felesége tanít, ahol legkisebbik leánya, Csike tanult. Szörnyű volt! Még most is kiveri a verejték, ha rá gondolt. Azt kérte a sorstól, nehogy valaki észrevegye. Aztán a tárgyalás. Zsúfolt terem. Mindenütt ismerős arcok, de mások, mint azelőtt...

VÁDÁK, TÉNYEK, BIZONYÍTÉKOK HANGZOTTAK. Nehéz helyzetben volt, mint elsőrendű vádlott.

Újra felidéződtek tenne a bírósávi:

— Hogyan süllyedhetett ilyen mélyre Forgách Tivadár? Hiszen jó állásban volt, megbecsülték, tisztelték.

Erre a kérdésre nehéz választ adni. Főkönyvelő volt a földművelésügyi minisztériumban, 2300 forint fizetést kapott. Felesége is dolgozott. Tehát nem voltak rossz anyagi körülmények között.

Aztán a három gyerekre gondolt. Felillant előtte a képük. „Mi lehet veletek? Juditkám, gimnazista lányom, vajon mennyi álmatlan éjszokát okozhattam neked? Mennyit sirhattál titkon miattam? S mit érezhetsz, amikor társaidat szüleiével együtt látod?”

Péter fiam, veled vajon mi van? Tudod-e, hogy most Te vagy a férfi a háznál, segitened kell a családot? Mindig jó fiú voltál, kitűnő tanuló, jó sportoló. De én mindig gyerekeknek tartot-

talak és alig tudom elképzelni, hogy mint felnőt kell helytállnod.

S mint egy rossz álom, úgy peregték az emlékezés vásznán a képek. Feltartóztathatatlannul törtek fel a mélyből az emlékek, az érzések.

Egyhangúan kattogtak a kerekek. Kint virágban pompázott a táj. A földiken serényen dolgoztak az emberek. A leeresztett ablakon kellemes tavaszi illat áradt a kocsiba.

EGYSZERRE EGY FIATALEMBER LÉPETT BE a termes kocsiba. Háttal állt Forgáchnak, akinek egy pillanatra még a lélegzete is állt. Hiszen éppen olyan volt, mint a fia.

— Nem, ez nem lehet Péter — próbálta megnyugtítani magát. Bizonyára az előbbi gondolatok hatására képzelődöm — gondolta és másva próbálta terelni figyelmét... De mégsem tudta levenni szemét a fiatalemberről. Ahogy az végigment a folyosón egyre hevesebben vert a szíve. Nézte, nézte, s majdnem felkiáltott:

— Péter! Péter fiam!

A következő pillanatban már arra gondolt, csak vissza ne nézzen, s valószínűleg könyörgött, nehogy észre vegye a fia.

A fiatalember visszafordult, s megállta az ördög között ülő meg i incselt édesapját.

NINCS SZÓ ARRA, amit ebben a pillanatban érzett a tizenkilenc esztendő Péter. A keserűség, a bánat, a szegény marcangolta szívét. Tudta, hogy nem beszélhet az apjával.

A fiú percekig mozdulatlanul állt, majd leült szembe apjával egy távolabbi padsortba.

Igy kezdődött el Forgách Tivadár életének talán legnehezebb fejeiraja, amíg fiával szemben ülve haladtak a vonaton.

Nézték egymást, s tekintetükkel próbálták beszélni.

— Hogy vagyok? Ki tudt-e jönni a fizetésből, egészségesek-e a otthoni-atk? — kérdezte tekintetével.

A fiú mintha csak megértette volna apja gondolatait, biztatóan nézett a megbilincselte kezű férfire.

Forró melegség öntötte el az apa szívét, hogy milyen derék fia van, akire a legnehezebb idősokban is számíthat a család. De ugyanakkor ismét feltört szívében az önvád, hogy milyen nagy fájdalom okozott a családjának.

Nézte, nézte fia arcát, de úgynevezett még soha nem látta. Mindig mosolygott, nevetett, jókedvű, vidám volt. Milyen büszke is volt, amikor hazavitt a kitűnő rendű erettségi bizonyítványt. Milyen öröm sugárzott arcáról, amikor megnyerte az egyik tornászversenyt s elsőnek apja gratulált sikeréhez.

— Most meg... Talán megvet, vádol, sajnál, vagy megbocsátott? — próbálta megfejteni a fia érzéseit.

Olyan idegállapotban volt, hogy legszívesebben felkiáltott volna:

— Fiam! Bocsássatok meg.

De nem volt bátorsága megszólalni. (A szabályzat is tiltja.) Megkülönböztetve a vasúti kocsit tele volt utasokkal, s mit szóltak volna ezek az emberek, hogy fiának ilyen apja van. Milyen szegény, megalázás lett volna...

Kezébe temette arcát, ennél borzalmasabb perceket még nem élt át sohasem.

FOGYTAK A KILOMÉTEREK, a vonat már Kecskemét közelében járt. A leszálláshoz készülődő utasok szánó pillantásokat vetettek rá.

Mindzett Péter is látta.

Forgách leszálláskor még egy búcsúpillantást tett a fia felé, aki könnyes szemmel nézett utána...

—ZIMM—

Castro és Hruscsov a Fekete-tenger partján Fidel Castro kubai miniszterelnök és Nyikita Hruscsov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke üdülésre a Kaukázus körzetének fekete-tengeri partvidékére utazott.

Ünnepélyesen befejeződött az afrikai csúcsértekezlet

Harminc államfő írta alá az egységokmányt Feloszlott a monroviai és casablancai államszövetség

Több mint 16 óras záróülés után, Addisz Abebában befejeződött az afrikai államfők értekezlete. A záróülésen az államfők felszólították az összes afrikai kormányokat, hogy szakítsák meg a diplomáciai és a konzuli kapcsolatokat Portugáliával és a Dél-afrikai Köztársasággal, s felhívták a világ valamennyi országát, szüntesse be diplomáciai és gazdasági kapcsolatát ezzel a két állammal. Az értekezlet végül elhatározta, hogy május 25-ről ezentúl, mint Afrika felszabadulásának napjáról emlékeznek meg.

Az okmányt végül is harminc államfő írta alá, nem írta tehát alá Togo és Marokkó képviselője. Az utóbbi nyílvánvalóval a Mauritániával támadt területi vitája miatt. Az aláírás ábécé sorrendben történt, s elsőnek, a jelenlevők nagy tapsa közepette, Ben Bella algériai miniszterelnök írta alá a történelmi jelentőségű okmányt. Elhatározták, hogy a ratifikációs okmányokat az etiópiai kormány terjeszti majd az ENSZ elé. Az aláírás után Haile Szelasszié etiópiai császár zárónyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a most véget ért értekezleten megvitatták a talajt a közös problémák egy-

séges megoldására. — A konferencia azért lehetett sikeres — mondotta —, mert résztvevőit az egyetértés, az egymás iránti tisztelet, s az afrikai népek ügye iránti odaadás vezette.

Az elfogadott határozatok közül, túl azonokon, amelyeknek nyugati hírforrások alapján már közöltünk, említésre méltó még, hogy a Dél-afrikai Köztársaságnak Délnyugat-Afrika bekebelezésére irányuló kísérletét, az afrikai államok mint agressziót fogják elbírálni.

Az állam- és kormányfők kifejezik óhajukat, hogy erősítsék meg az ENSZ-t, mint a béke és a biztonság fenntartásának fontos eszközét, s követelik az afrikai országok képviselőinek növelését a Biztonsági Tanácsban, valamint az ENSZ más szervezeteiben.

A határozat sürgeti, hogy minden állam, de főképpen a Dél-afrikai Köztársasággal kapcsolatban levő országok, szigorúan hajtsák végre az ENSZ-nek a faji elkülönítésről szóló határozatát. Az értekezlet aggodalmát fejezte ki az afrikai kontinensen kívül, főképpen az Egyesült Államokban élő afrikaiakkal

szemben tanúsított faji megkülönböztetések miatt. Az általános és teljes leszerelésről hozott határozati javaslat kimondja, hogy az állam- és kormányfők értekezlete hitelt tett az afrikai atommentes övezet mellett, az értekezlet sikrasszal az atomfegyverek gyártásának és kísérletezésének belitlása, valamint a meglévő atomfegyver-tartalékok megsemmisítése és az afrikai támaszpontok felszámolása mellett.

Az értekezlet felhívja a nagyhatalmakat, tegyenek lépéseket a hagyományos fegyvereszeklet csökkentésére, vessenek véget a fegyverkezési hajszának, és írják alá a nemzetközileg szigorúan ellenőrzött általános és teljes leszerelés szerződését. A Reuter jelentése szerint Sekou Touré guineai elnök Addisz Abebában sajtóértekezleten számolt be az afrikai államfők értekezletéről. A többi között elmondta, hogy június második felében a szenegáli Dakarban ismét összeülnek az afrikai külügyminiszterek. A guineai elnök közölte, hogy a szervezet főtákarát Etiópia, főtákarhelyetteseit pedig Ghana, Nigéria, Tanganika, az EAK és a Niger Köztársaság fogja kinevezni.

Sekou Touré végül kijelentette: Feloszlott az afrikai államoknak mindeztől legmagyobb két csoportosulása, a monroviai és a casablancai csoport.

Mint mondotta: Az Addisz Abeba-i értekezlet után nem ragaszkodhatunk alsóbbrendű intézményekhez, amikor már létrehoztunk egy felsőbbrendű szervezetet. A MEN hírszolgálati iroda tudósítása szerint vasárnap, visszaérkezve Tuniszba, Habib Burgiba tunéziai államelnök a következőket mondta: — Derűlátással és remény-nyel eltelve érkeztem haza, mert az értekezlet sikeresen oldotta meg az afrikai egység alapjainak lerakását. — Naszszerral és Ben Bellával folytatott eszmecserejéről szöve kijelentette: — Megbeszéléseink előhírnökei az országunk közötti szorosabb kapcsolatot és együttműködés új szakaszának.

Jugoszlávia helyesli a földközi-tengeri atommentes övezet szovjet javaslatát

Dragó Kunc, a jugoszláv külügyi államtitkárság szóvivője sajtóértekezletén kijelentette, hogy a jugoszláv kormány nagy jelentőséget tulajdonít a Földközi-tenger atommentes övezete megteremtésére irányuló szovjet javaslatnak, mert itt a „nuklearizálás” különösen veszélyes fajtájáról van szó. Ezenkívül pedig Jugoszlávia is ama országok közé tartozik, amelyek az a legközvetlenebbül érint.

Kenyatta alakít kormányt Kenyában

Malcolm Macdonald, kenyai kormányzó felkérte Jomo Kenyattát, a Kenyai Afrikai Nemzeti Unió elnökét, hogy alakítsa meg kormányt.

Az új kormány — a gyarmat első kormánya a belső önkormányzat elérése óta — június elsején vette át hivatalát, amikor Kenya új alkotmány életbe lépett.

Hruscsov üdvözlötte a Balkán-értekezlethez

A balkáni együttműködési bizottságok képviselőinek értekezlete folytatta munkáját. Az ülésen tapsvihar közepette olvasták fel Hruscsov szovjet miniszterelnök üdvözlő levelét. A levél így hangzik: „A szovjet nép és a magam nevében szívélyesen üdvözlöm a balkáni együttműködésért küzdő bizottságok értekezletének résztvevőit.

A Szovjetunió népei mélyen együttérzenek a szomszédos balkáni népekkel, amelyekhez régi baráti kapcsolatok fűzik, és amelyeknek a súlyos megpróbáltatások éveiben nemegyszer nyújtottak baráti kez-

A szovjet emberek maradéktalanul megértik a balkáni népek erőfeszítéseit, hogy felszárítják a kölcsönös megértés és a baráti együttműködés légkörét.

A Balkán békeje és biztonsága, valamint a világbéke érdekében a szovjet kormány, mint ismeretes, annak idején javasolta, hogy atommentes övezetté nyilvánítsák a Balkán-félsziget és az Adriai-tenger térségét, és kifejezte kész-ségeit, hogy más nagyhatal-makkal együtt szavatolja az övezet országainak biztonságát és jűggetlenségét.

A jelenlegi helyzetben, amikor az agresszív nemzetközi körök a Balkánt és a Földköz-

zi-tenger medencéjét atomrakéta támaszponttá akarják kiépíteni a békeszerető államok ellen különösen időszerű intézkedéseket hozni a béke és a biztonság szavatolására a Balkán-félszigeten éppúgy, mint az egész földközi-tengeri térségben. A szovjet kormány ebből a célból nemrégben javasolta: nyilvánítsák atomrakéta-mentes övezetté az egész földközi-tengeri térséget, s az Egyesült Államokkal és más nyugati államokkal szavatolják köllőképpen e térség ki-vülmáradását az atomfegyverek alkalmazásának szférájából.

Biztosak vagyunk abban, hogy a javaslatok valóra váltásával e kiterjedt térség államai még több energiát és pénzt fordíthatnának gazdasági és szociális problémáik megoldására, s jelentősen enyhülne a nemzetközi feszültség, növekednének az esélyek az általános és teljes leszerelés elérésére. Mindez, kétségtelenül, még biztosabbá tenné bennünket abban, hogy az emberiség évszázados vágya — fegyverek nélküli, háborúk nélküli élet — már korunkban megvalósítható.

A balkáni és földközi-tengeri országok lakosságának különböző rétegei aktív közreműködésükkel jelentősen elősegíthetik ennek a nemes feladatnak a megoldását.

Biztos vagyok abban, hogy az értekezlet munkája pozitív lépés lesz a balkáni és földközi-tengeri béke- és barátság-övezet létrehozásának útján, és engedjék meg, hogy sikereket kívánjak az értekezlet résztvevőinek munkájukhoz. Szívélyes üdvözléssel N. Hruscsov.”

Merkurisz görög küldött felszólalásában megállapította, hogy a görög nép többsége tudatában van a nukleáris háború veszélyének. Ellenez mindenféle fegyverkezést, különösen pedig az atomfegyverkezést. A görög küldött kiemelte, hogy Hruscsov szovjet miniszterelnök számtalanszor késznek mutatkozott szavatolni a balkáni atomfegyvermentes övezet. Követelhetjük az Egyesült Államoktól — állapítja meg a felszólalás —, hogy adjon hasonló biztosítékot.

Letartóztatások és kivégzések Irakban

Nasszer-barát elemeket tartóztattak le A szíriai vezetők szolidárisak Bagdaddal

Néhány évvel azután, hogy a bagdadi rádió a kormányellenes összeesküvés leleplezését bejelentette, az iraki fővárosban tiltakozó felvonulást szerveztek. A felvonulásban El Bakr tábornok miniszterelnökkel az élén részt vettek a kormány tagjai is. A rádió nem közölt részleteket az összeesküvés természetéről és annak résztvevőiről. Csak annyit mondott, „hogy az értelmi szerzők az iraki nép ellenségei, akik együtt dolgoztak Kásszemmel” és azt remélték, hogy Irakban új diktatórikus reakciós kormányzatot vezethetnek be. A közlemény mellátta a népet és a hadsereget, amelynek ébersége lehetővé tette az összeesküvés meg-híúsítását.

A MEN hírugynökség jelentette, hogy az összeesküvéssel kapcsolatban 60 tisztet és 120 polgári személyt tartóztattak le. A katonák közül megemlíti Kerim Farahan ezredes, a moszuli külföldi parancsnokát és Rakez repulótisztet. A polgári személyek között szerepel az Arab Szocialista Párt több vezetője személye. A rendőrség állítólag megszerelte azoknak a személyeknek névsorát, akikből az összeesküvés sikere esetén megalkották volna az új kormányt,

Az iraki biztonsági erők hétfőn Kut városban letartóztatták Szalam Ahmedet, az iraki arab nacionalista mozgalom egyik vezető tagját. Neve szerepelt azon a listán, amely a megalakítandó kormány tagjainak névsorát tartalmazta. A nyugati hírugynökségi jelentésekből arra lehet következtetni, hogy a lezajlott iraki események a kormányellenes összeesküvés leleplezésének bejelentése és 11 személy kivégzése komolyan veszélyeztetik az arab államszövetséget, Egyiptom, Szíria és Irak uniójának létrejöttét. A nyugati hírugynökségek egyöntetűen úgy értékelik a letartóztatottak listáját és azt a névsort, amely az iraki kormány állítása szerint az összeesküvők által tervezett új kabinet tagjait sorolta fel, hogy elsősorban a Kairóval rokon-szenvező személyekre csaptak le az iraki hatóságok. Szalah Bitar szíriai miniszterelnök telefonon beszélt Aref iraki elnökkel, utána Szalah Bitar az újságíróknak azt mondta, hogy Aref elnök szerint a helyzet Irakban jó. A szíriai forradalmi tanács teljes támogatásáról biztosította az iraki kormányt és közölte, kész minden rendelkezésére álló erővel a segítségére sietni.

Külpolitikai jegyzet:

Az ottawai értekezletről

A NATO külügyminisztereinek és hadügyminisztereinek háromnapos ottawai tanácskozása nem hozott semmiféle meglepetést, sőt, ezúttal elmaradtak az egyébként szokásos atlanti partnerek között. Diplomáciai szemléirők már a NATO miniszteri tanácsának összeülése előtt részletesen beszámoltak az Atlanti Szövetséget megosztó sokrétű érdekellentétekről. Behatóan elemezték a NATO vezető tagállamainak álláspontját, elsősorban a katonai kérdéseket illetően, és arra az egyöntetű megállapításra jutottak, hogy a jelenlegi időpontban eleve reménytelen kísérlet lenne összeegyeztetni a merőben eltérő felfogásokat.

Politikai megfigyelők nyomatókusan hangsúlyozzák, hogy a tanácskozás egész menete és a megbeszélésekről kiadott záróközlemény félreismertethetetlenül magán viseli a kompromisszum jegyeit. Az ottawai értekezleten a katonai problémák tekintetében végeredményben a francia álláspont győzedelmeskedett. A francia polgári sajtó már a hivatalos megnyitótól kezdve a tanácskozás legfőbb célja, hogy senki se haragudjon meg. Az angolszások és a franciák közötti szakadék további elmélyítésének elkerülése érdekében az amerikaiak kénytelenek voltak beleegyezni abba, hogy kedvence „multilaterális” atomerő tervük „multinacionális”, majd „szövetségi” atomerővé híguljon. Bár a brit kormányt Nassauban minden tekintetben alávetette magát a washingtoni elgondolásoknak, később London — bizonyára belpolitikai megfontolásokból, választási okokból — fokozatosan visszahozta az amerikaiak támogatásától. Az angol vezető körök felismerték, hogy a közvélemény előtt mennyire népszerűtlen az Egyesült Államok elképzeléseinek követése, kidolgozták a saját „multinacionális” tervüket. Ennek a lényege az, hogy a NATO európai atonhadsergének erejét a brit stratégiai légiere — 180 Vulcan mintájú atombombázógép — szolgáltassa. Ehhez kapcsolódnak a „Jelképes” amerikai hozzájárulás: három-négy Polaris tengeralattjáró és a nukleáris fegyverekkel nem rendelkező hatalmak — elsősorban Nyugat-Németország — atombombázásra alkalmas légitűkelei. A sokoldalú NATO atombadéri felállításával tehát voltaképpen Anglia is szembeszegült, holott az angol miniszterelnök elsőként fogadta el Nassauban az új multilaterális nukleáris erők parancsnoksága felállításának elvét. London persze nem lukarkodott megfelelő magyarázatokkal és kifogásokkal, az angol kormány egyrészt súlyos pénzügyi nehézségeire hivatkozott, másrészt — gondosan titkolva — az amúgy is nyilvánvaló választási indítékokat — azt hangoztatta, hogy meg szeretné tartani a nemzeti ellenőrzést a parancsnokság rendelkezésére bocsátott haderő fölött.

A franciáknak még ez a leszállított igényekkel jelentkező, kedvezményes feltételekkel felkínált alku sem volt elfogadható. De Gaulle változatlanul ragaszkodott saját koncepciójához és semmiféle néven nevezendő új parancsnokságról sem akart hallani. Mint az angol kormánykörök álláspontját tükröző Daily Telegraph keserűen megjegyezte: „Franciaország nem volt hajlandó belemenni a játékba és világosan az érdekeltek értésére adta, hogy az ottawai értekezlet zsákutcába jut, ha az angolszás hatalmak ragaszkodnak terveikhez”. Így azután, a francia kivánságoknak engedve, olyan megoldás született, amit Couve de Murville sem vétőzött meg. A tanácsülés első napján elfogadták a NATO nukleáris erőinek megszervezésével foglalkozó pontot. Ez a „megszervezés” azonban csupán az eddigi álláspontot rögzíti, a már ténylegesen meglévő atlanti atomerőket koordinálja és ezeket a nukleáris erőket formálisan alárendeli az európai NATO-főparancsnok: Lemnitzer amerikai tábornok új helyettesének, akinek személyében azonban még nem állapodtak meg. A Nyugat-Európában állomásozó NATO-erők főparancsnoka helyettesének rendelkezésére bocsátja Anglia a megígért 180 Vulcan-típusú repülőgépből álló, hidrogénbombával felszerelt légitűkelet, az Egyesült Államok pedig három Polaris-rakétákkal ellátott atom-tengeralattjáróját, míg más országok jelenlegi taktikai légierejüket ajánlják fel a „közös ügy” szolgálatára. Ezeket az erőket viszont „nemzeti szűkségállapot” esetén vissza lehet vonni a NATO keretéből. De Gaulle követeléseinek eleget téve az ottawai gyermek névtelen maradt.

Az Egyesült Államok emellett az eddig féltve őrzött titkainak birodalmába is kénytelen bebocsátani partnereit. Az ottawai megállapodás értelmében ugyanígy közvetlen kapcsolatot létesítenek majd az amerikai Omahában székelő stratégiai légiereparancsnokság és a nyugat-európai NATO-főparancsnokság között, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy a NATO-tagállamok tisztjei is betekintést nyerhetnek az Egyesült Államok legfőbb „katonai rejtelmébe” — már amennyire azt az amerikaiak megengedik.

Nemzetközi politikai kérdésekről is jócskán esett szó Ottawában. A külügyminiszterek felszólalásaiból kiderült, hogy sok tekintetben ellentétesen értékelik a világhelyzet alakulását és a NATO-ra háruló feladatokat. Akadtak reális és józan elképzeléseknek hangot adó megnyilatkozások is — gondolunk például Spaak javaslatára, hogy nem szabad eleve elvetni a Varsói Szerződés országai és a NATO államai közötti megemeltámadási szerződés megkötésének tervét. Többen beszéltek arról is, hogy a NATO-nak nem annyira katonai, mint inkább politikai jellegű szövetségnek kell lennie és behatóan foglalkoznia kellene gazdasági kérdésekkel is. E nézetek kifejtői azonban most is kisebbségben maradtak, s a tanácskozás vezérmotívumát McNamara amerikai hadügyminiszternek kizárólag támadó irányzatú katonai problémákra összpontosuló felszólalása adta meg. A NATO miniszteri tanácsának tavaszi ülészaka ezért semmivel sem járult hozzá a nemzetközi megértés előmozdításához, ellenkezőleg, növelte az egyetemes béket fenyegető veszélyeket.

Újabb szovjet—amerikai megegyezés az űrkutatásról

Genfben nyolcnapos tárgyalás után megegyezés született a Szovjetunió és az Egyesült Államok képviselői között az űrkutatásban végzendő közös munka újabb programjáról. Hugh Dryden, az amerikai űrhajózási hivatal helyettes igazgatója, és Blagonravov szovjet akadémikus a megbeszélés befejeztével aláírta a Föld mégnemes terének közös kutatásáról szóló egyezményt. A két ország összehangolt program keretében bocsát fel mesterséges holdakat a nyugodt Nap esztendejében, amely 1964-ben kezdődik és mintegy 24 hónapig tart.

Beitz beszámolója a Szovjetunióban tett látogatásáról Beitz, a Krupp-vállalat vezérigazgatója, aki a közelmúltban a Szovjetunióban járt, tájékoztatta tapasztalatairól a nyugatnémet kormány képviselőit. Erhard gazdaságügyminiszterrel tett egyórás látogatását követően hivatalos közleményt adtak ki, amely szerint Beitz a szovjet ipartelepek megtekintésénél szerzett tapasztalatairól tájékoztatta a kancellár utódját. Beitz később a köztársasági elnöki hivatalban tett látogatást, majd a bonni külügyminisztériumot kereste fel, s ott a Hruscsov szovjet miniszterelnökkel folytatott megbeszéléséről adott tájékoztatást.

Az afrikai csúcsértekezletet tették követik:

Algéria leállította a Portugáliába irányuló húsexportot Ben Bella az afrikai és az arab egységről

Ben Bella algériai miniszterelnök az AFP közlése szerint Kairóban adott interjúban, az Addisz Abeba-i csúcsértekezleten a gyarmatosítás ellen hozott határozatokról és azok következményeiről feltejt kérdésekre kijelentette, hogy az Afrikai Charta minden részt vevő államot kötelez. Mi már hozzáálltunk a tettekhez: leállítottuk a portugáliai húsexportot — mondotta.

Franciaországnak az arab és afrikai államokhoz való viszonyáról szólva Ben Bella úgy vélekedett, hogy az algériai háború befejezése óta nincs olyan ok, ami miatt Franciaország ne építhetne ki jó kapcsolatokat ezen államok összességével. E tekintetben az együttműködés könnyítését szorgalmazta az az újabb tévgyező, hogy Addisz Abebában

Algéria közelebb került az Afrikai és Malgas Államok Uniójához. Az öt felszabadult arab ország „forradalmi unionista” politikai pártjainak a politikai unió megteremtése céljából tervezett kairói értekezletének megtartását Ben Bella helyesnek látja és hangsúlyozta: egyetenni kell az arab mozgalmakkal, azokat minden szempontból egybe kell vetni, hogy egyik arab állam a másikkal átadhassa tapasztalatait.

Az újságíróknak arra a kérdésére, nem látja-e összeegyeztethetetlennek az együttműködést egyrészt Franciaországgal, másrészt az EAK-kal, Ben Bella röviden azt válaszolta, hogy az együttműködés két formája kiegészíti egymást,

A TUDOMÁNY és a TECHNIKA világból

Alagút háromezer méter magasban

Szovjet lapok legújabb jelentései szerint befejeződtek a Frunze—Os közötti új gépkecsű legfontosabb létesítménynek, a 2630 méter hosszú és 3000 méter magasban levő Tien-San alagútjának a robbantási munkálatai. A Kirgizia déli részét az északi területtel összekötő 600 km hosszú autópálynak eddig 450 kilométeres szakasza épült ki. Az új útnak roppant nagy a gazdasági jelentősége. Teherszállításra kívülről felhasználják majd a nagy marhacsordáknak a magas Tien-San hegységben való átterelésére is.

Rovarirtószerekkel szemben immunis méhek

A kaliforniai egyetem biológiai kutatócsoportja megállapította, hogy a méhek általában teljesen, vagy legalább is nagymértékben immunisak a legtöbb rovarirtószerekkel szemben. Az érdekes jelenség okát kutatva, rájöttek, hogy az ellenálló képesség a természetes kiválasztódás eredménye. Feltevésük szerint a mézelő méhek rovarirtószerekkel enyhén szennyezett virágot és nektárt is összegyűjtenek. Ezeket az anyagokat a kaptárba viszik és elraktározzák. A kaptárakban munkálkodó dolgozók elfogyasztják ezt az anyagot, s vele táplálják a királynőt, továbbá a heréket is. A természetes kiválasztódás eredményeként csak az ellenállóképes egyedek maradnak életben, ezek viszont olyan utódokat hoznak létre, amelyek maguk is immunisak a legtöbb rovarirtószerek alapanyagával, a klórozott szénhidrogénnel szemben.

Az alkohol és a rák

Franciaországban mintegy négyezer rákos beteget hosszabb ideig megfigyelve megállapították, hogy a túlzott alkoholfogyasztás határozottan elősegíti egyes rosszindulatú daganatok kifejlődését. A vizsgálatok szerint nyelv-, garat- és gégerák esetében feltétlenül összefüggés van a megvizsgált személyek betegségének kifejlődése és a beteg alkoholizmusának foka között. Nem tállak viszont összefüggést az alkoholizmus és a nyelőső-, valamint a hólyagrak között.

Miért nem fulladnak meg az alligátorok?

A zoológusok vizsgálatai szerint az alligátorok légzőszereit az érrendszerükben semmiben sem különbözik más szárazföldi lények hasonló szerveitől, mégis az alligátorok akár két órán át is a víz alatt tartózkodhatnak légzés nélkül. Ez a különös jelenséget csak a legutóbbi időben sikerült norvég tudósoknak felderíteniük. Kísérletekkel megállapították, hogy az alligátorok olyan különleges fiziológiai mechanizmussal rendelkeznek, amely lehetővé teszi, hogy a víz alá merülve, csak a létfontosságú szerveket és szöveteket lássák el oxigénnel. Kimutatták, hogy a tej-sav, amely a víz alá merült alligátorok izmaiban keletkezik, mindaddig nem jelenik meg a vérükben, amíg a víz felszínre nem kerülnek. Ez azt bizonyítja, hogy a víz alá merülve képesek lecsökkenteni vagy teljesen leállítani az izmaikban áthaladó véráramlást. Szívük verése leáll, olykor csak kettőt-hármat ver percenként a víz alatt, s lehetséges, hogy csak szívizomuk jut oxigénhez a merülés tartama alatt. Kiderítették azt is, hogy a két órára lemerült alligátorok már az első húsz percben elfogyasztják oxigéntartalékuk felét, s a maradék oxigénnel még 100 percen át teljesen öntudatuknál vannak a víz alatt.

A Mars 1. 195 millió kilométerre távolodott a Földtől

Közlemény a bolygóközi állomás útjáról és értékes kutatási eredményeiről

A Mars 1. önműködő bolygóközi állomás, amelyet 1962. november 1-én indítottak útnak a Föld egyik nehéz mesterséges holdjának fedélzetéről, folytatja útját. Május 17-ig az állomás 195 millió kilométerrel távolodott el a Földtől és a Mars bolygótól 11 millió kilométer távolságra volt.

Amint már közölték, március 21-én a Földtől akkor 106 millió kilométer távolságra levő bolygóközi állomásról rendszeres rádióadások indultak meg. A kapott telemetrikus adatok előzetes feldolgozása megmutatta, hogy az állomás berendezése szabályszerűen működik.

A bolygóközi állomás

adói által kisugárzott rádiójelk kapacitása és a vevőberendezések érzékenysége a megadott szinten volt, az állomás energiaszolgáltató rendszere kifogástalanul működött és az egész berendezést ellátó villamos energiával. A telemetrikus adatok elemzése azt is kimutatta, hogy a Mars I. állomás tájoló rendszerében üzemmódot támadt, ennek következtében zavar keletkezett az állomás fedélzeti antennáinak a Föld felé irányíthatóságában, s ez megakadályozta, hogy ezután a bolygóközi állomással rádióösszeköttetést tartsanak fenn. Most erőfeszítések történnek a rádióösszeköttetés helyreállítására.

A Mars 1. bolygóközi állomás segítségével végzett vizsgálatok egy sor fontos technikai probléma megoldását tették lehetővé és értékes kísérleti anyagot szolgáltatottak.

Első ízben sikerült kétoldali rádióösszeköttetést létrehozni a Földtől 106 millió kilométerre levő bolygóközi állomással.

Az állomással 61 alkalommal létesítettek rádióösszeköttetést, e közvetítések során a bolygóközi állomás fedélzetére több mint 3000 vezérlési rádiójelvet továbbítottak.

Megfelelően bizonyult az állomásban elhelyezett berendezések elektromos árammal történő ellátásának rendszere. Sikeresen oldották meg az állomás egész műszaki berendezés-komplexumát megbízható munkájának biztosítását a világűr vákuumviszonyai közepette, a kozmikus sugárzás hatása alatt, a súlytalanság állapotában és olyan bonyolult hőmérsékleti viszonyok között, amelyek részben a napsugárzás intenzitásának változásával kapcsolatosak, ugyanis az intenzitás a Naptól távolodva csökkent.

Az állomás útja új adatokat szolgáltatott a világűr azon térségeinek fizikai tulajdonságairól, amelyeket a Föld és a Mars pályája közé eső repülése során érintett. Miközben a Mars 1. a Föld ma ismert három sugárzási övezetén haladt keresztül, azok határainak jelentékeny mérvű megváltozását regisztrálta.

A Mars 1. műszerei

a Földtől nagy távolságra megkezdtek a kozmikus sugárzás regisztrálását. Megállapították, hogy a kozmikus sugárzás erőssége a világűr Föld körüli és bolygó közötti részében az 1959 éveihez képest majdnem kétszeresére

növekedett. Az észlelt változások nyilván összefüggnek a naptevékenységi ciklus változásával.

Fontos eredményeket kaptak a bolygóközi és a plazma megismerésével kapcsolatban. Már az első szovjet űrrakéták repülése folyamán bebizonyosodott, hogy a Földet ionizált gázburok veszi körül, amely 10—20 ezer kilométer magasságban helyezkedik el. A Mars 1. útján szerzett tapasztalatok alapján ez újból beigazolódott. Megállapították, hogy a töltéssel ellátott részecskék legkülső övezetének, amelyet a szovjet tudósok 1959-ben fedeztek fel, a határai a geomágneses tér erővonalainak megfelelően húzódnak. Most első ízben sikerült megfigyelni azt a tartományt, ahol a Föld ionizált gázburok találkozik a töltéssel ellátott részecskék legkülső övezetével.

A bolygóközi térségben

regisztráltak olyan ionizált gázárámokat, amelyek a Napról indulnak ki (ezeket az utóbbi időben gyakran „napszélnek” nevezik). Észlelték továbbá ezen áramok nagyságának változását is.

A bolygóközi állomás révén adatokat nyertek a világűr mágneses terének intenzitásáról vonatkozólag is. Érdekes adatokat nyertek a világűrnek a Föld pályáján túli részében található meteorok megoszlására vonatkozólag is.

A kapott eredmények számottevően hozzájárulnak a világűr megismeréséhez. A Mars 1. állomásról nyert széles körű tudományos adatok feldolgozását folytatják.

Hold-autó

A Chrysler-cég már elkészítette első holdbéli járművének modelljét. A kétszemélyes, egyenetlen talajon is haladó, folyékony hidrogénnel és oxigénnel hajtott hold-autó 3,5 m hosszú és 2 m széles lesz, súlya a Földön mintegy 1700 kg-ot, a Holdon pedig kb. 300 kg-ot nyom. A modell már több sikeres műszaki próbát állt ki, amelyeket a holdbéli viszonyoknak megfelelő körülmények között végeztek.

Hajóvezető, sáskafelderítő, tűzjelző műholdak

A Meteorológiai Világszervezet nemrégiben Genfben tartott IV. kongresszusán a mesterséges holdak gyakorlati felhasználásának újabb lehetőségeit vázolták fel a tudományos szakértők. Egyebek között már kidolgozták a mesterséges holdak oceanográfiai kutató célokra való felhasználásának módszereit: a tengerek és óceánok különböző pontjain elhelyezett bóják mérésereimyeit nagy sebességgel haladó műholdakkal gyűjtik össze, s továbbítanak a kutatóközpontokba. A lehorgonyzott vagy úszó bóják állandóan mérnek a levegő és a tengervíz hőmérsékletét különböző mélységekben, regisztrálnak a hullámzás erősségét és a hullámok magasságát, továbbá a tengeráramlások sebességét, s ultrahangos mérőkészülékkel vizsgálják az óceánok esetleges mélységváltozásait. E mért adatokat a bójákon tárolják, majd amikor a „gyűjtő” műhold a látóhatárra érkezik, a méréseredményeket rádióparancsra rádió útján a műholdra sugározzák, itt mágnesszalagon tárolják, s a kutatóközpont felett a földre továbbítanak. Az effajta gyors és rendszeres adatgyűjtésnek tudományos értékén kívül gyakorlati szempontból is nagy a jelentősége.

mind nagyobb szerepük lesz az időjárás előrejelzésében is. Eppen nemrégiben született megegyezés a meteorológiai műholdak közös programja tekintetében a Szovjetunió és az Egyesült Államok között. Az eddigi kísérletek vetették fel azt a gondolatot, hogy a meteorológiai műholdakat felhasználhatnák a Föld egyes térségeiben még ma is pusztító sáskajárás elleni védekezésre is.

A műholdak műszerei, tv-kamerái könnyen észlelhetik a sáskafelhőket, kiindulási helyüket és vonulási irányukat — ezeknek az adatoknak a birtokában jobban megszervezhető a védekezés ellenük.

Végül felvetették annak lehetőségét is, hogy mesterséges holdak segítségével megszervehetnék az egész Földre kiterjedő erdőtüz-jelző szolgálatot is.

A megfelelő magasságban keringő sugárzásérzékelő műszerekkel felszerelt műholdak azonnal jelenthetnék meg a kis méretű erdőtüzeket is, így időben megkezdődhetne a tüzoltás, óriási értékeket lehetne megmenteni ezen a módon.

A mesterséges holdak már eddig is felbecsülhetetlen értékű mérésadattal gazdagították ismereteinket, s lehetővé tették, hogy jobban megismerjük bolygónkat és környezetét.

Koksz — tözegeből

A novokuznyecki (Szibéria) bányászati kutatóintézetben új eljárást és megfelelő berendezést fejlesztek ki a gyenge minőségű szénkokszolására. A berendezés segítségével a hírek szerint a tőzeg is kokszosítható. Az első ilyen nagy jelentőségű berendezést a kuznyecki vas-és fémművekben helyezik majd üzembe. Az új eljárás bevezetése óriási jelentőségű lenne a magyar iparban.

Egyedül a műőr sivatagjában

A Mars- vagy Venus-utazás jelenlegi hordozórakétáinkkal 6—12 hónapot venne igénybe, ez idő alatt a szűk űrkabin lesz majd az űrhajós otthona. Az utóbbi évek vizsgálatai alapján már sok részletet sikerült feltárni arról, hogyan viselik el az űrhajósok a vibrációt és a súlytalanság állapotát, de még nagyon kevesét ismertek az űrhajózás pszichológiai hatásai, a hosszú egyedülállt, elszigeteltség következményei. Az amerikai űrhajózási hivatal most érdekes közleményben számol be erre vonatkozó kísérleteinek egyes eredményeiről. A beszámoló szerint a kísérleti személyt az elmúlt és év novemberében helyezték el egy elszigetelt fülkében, s március közepén még jól viselte elszigetelt-

ségét. Az első 49 napon a kísérleti személy számára teljesen megszűnt az idő érzelme. Kizökkent az alvás-ébrenlét megszokott ritmusából, olykor 30 órát is ébren töltött megszakítás nélkül, s alvásának időszaka nem esett egybe a megfigyelőkamrán kívüli sötétség, éjszaka idejével. Amikor azután órával is ellátták, még akkor is 26 óra hosszabbította meg napját. A teljes elszigeteltség alatt a kísérleti személynek különböző feladatokat is kellett végeznie. Ahhoz, hogy például cigarettához jusson, nyolcvan-szor meg kellett nyomnia egy gombot. Normális körülmények között a kísérleti személy 40 cigarettát szívott el 24 óra alatt. Később az egy cigarettára megkapásához szük-

séges gombnyomások számát 500-ra növelték, ekkor a kísérleti személy cigarettafogyasztása napi tízre esett vissza, s oly ingerlékenyvé vált, hogy a gombnyomások számát azonnal csökkentették. Megbizták azzal is, hogy írjon elbeszéléseket és fessen képeket magányában — művei nagy fogékonyságról és érzelmi gazdagságról tettek tanúbizonyságot. Vajon a fokozott ingerlékenység és az érzelmi gazdagság jellemző lesz-e az űrhajósra is hosszú utazása alatt. Ezt ma még nem lehet tudni. Annyi azonban bizonyos: meg kell találni a módot arra, hogy a hosszú ideig elszigetelt űrhajóst a pszichológiai nehézségeken is átsegítse.

Betegség-felismerő számítógép

A tokiói orvostudományi egyetemen a minap érdekes kísérletet hajtottak végre: tíz betegséggel orvossal közölték 123 vele született szívbajban szenvedő beteg valamennyi jellemző vizsgálati tünetét, és ugyanezeket az adatokat betáplálták egy orvosi célokra épített és programozott elektronikus számítógépbe is. Az orvosok diagnózisa 75—78 százalékban bizonyult pontosnak, a számítógép betegség-felismerő pontossága azonban elérte a 90,1 százalékot. Az orvosoknak később lehetővé tették, hogy az írásban rögzített tünetadatokon kívül röntgenátvilágítást és más vizsgálatokat is végezzenek a betegeken, de a szá-

TECHNIKAI Tájékoztatók

Színes hajók

Hajók befestésére csaknem kizárólag fekete festékeket használnak, mert a tapasztalatok szerint ezek a legtartósabbak és a legolcsóbbak, s az is előnyük, hogy a hajó részleges újrafestésekor az új festékréteg színe nem üt el a régitől. Hanem trópusi vizeken hajózáva a fekete szín kifejezetten hátrányos, mert a feketére festett hajótest elnyeli a napsugárzást és túlságosan felhevül. Ezért megpró-

bákoztak azzal is, hogy a hajókat szírkére fessék. Meglepőde tapasztalták azonban, hogy a szírkére festett fedélzeti tartályhajók jobban rozsdásodnak, mint a világos színűre festettek. Vizsgálattal megállapították, hogy a sötét színű fedélzet elnyeli a napsugárzást, felhevül, s ennek következtében az alatta elhelyezett szállítmány egy része elpárolog. Amikor azután a nap le bukik, a pára lecsapódik az immár lehűlt fedélzetre — ennek tulajdonítható a gyors rozsdásodás. Holland technikusok most megállapították, hogy a hajók befestésére a halványzöld a legalkalmasabb szín. (Persze a fehér szín lenne a legjobb, de ennek csillag-túlságosan zavaró a fény-

Motorblokkok javítása műanyaggal

Az orenburgi (Szovjetunió) útépitőgép-tröszt javítóműhelyében érdekes eljárást fejlesztettek ki a belső égésű motorok vizköpenyén és szelepleveleken levő repedések mű-

anyaggal való tömítésére. Ilyen módon azok a motorblokkok is megjavíthatók, amelyeket korábban beolvasztottak. A műanyag javítómassza epoxigyantából, polietilénaminból, dibutilftalátból, acélporból és töltőanyagból áll: csak annyit készítenek el belőle, amennyit tüstént felhasználnak, mert 20 perc múlva megkezdődik a megkötés. Javításkor a motorblokkot a repedés végéig átfújják, a repedést V-alakban kimunkálják, majd acetonnal zsírtalanítják, ezután a fémfelületet előmelegítik, s a repedést javítómasszával tömnek. Negyvennyolc óra alatt a javítóanyag teljesen megköt; a motorblokk letisztítható és újra használható.

Lelkesen küzdött Prágában a tartalékos magyar labdarúgó válogatott

Csehszlovákia-Magyarország

2:2 (1:0)

A magyarok második gólja. Schroiff kapus már hiába vetődött

CSEHSZLOVÁKIA: Schroiff — Lala, Popluhar, Novak—Pluskal, Bubernik—Pospichal, Scherer, Kadraha, Kvasnák, Masek.

MAGYARORSZÁG: Ilku—Mátrai, Mészöly, Sárosi—Nagy, Nógrádi—Bene, Rákosi, Machos, Tichy, Fenyvesi dr.

Néhány perces tapogatózás után mi kapunk először lábra, Rákosi az 5. percben veszélyes lövést ereszt meg Schroiff kapujára. Hullámszik a játék, hol az egyik, hol a másik csatársor támad. A védelmek azonban biztosan állnak a lábukon. A 13. percben majdnem gólt lövünk: Bene viszi fel a labdát, ugye- sen Rákosi elé gurít, a jobb- vesszékötő azonban a jó hely- zetet kihagyja.

Gólt kapunk

Baloldalon visszük fel a labdát, az az előrehúzódt Mátrai elé kerül, aki nagy erővel a kapu felé bombáz. Néhány csehszlovák próbálko- zás következik. A 18. per- cben Scherer közelről rosszul lö. Aztán a csehszlovákok is egyre többet kezdeményeznek, és a 22. percben megszerzik a vezetést. Mintaszerű csehszlo- vák támadás fut a pályán, amelynek a végén

Scherer közelről biztosan lö a hálóba. 1:0 Csehszlo- vákia javára

A gól a vendéglátókat fel- kelkesíti és továbbra is veszé- lyesen rohamoznak. A 28. percben Kvasnák mintegy 10 méterről felső lécre fejele a labdát. Aztán Bene kever jól a 16-os oldalvonalánál, a cseh- szlovák védelem csak ügyvel- bajjal tudja szögletre szerelni. Ez már az ötödik magyar szöglet a csehszlovákok egy szöglete ellenében!

A félidő vége előtt Machos lö kapura, Schroiff azonban biztosan véd.

Szünet után is mi kezdünk jobban. Az első percben Mátrai előretör, beadott labdáját Machos mellé durrantja. Aztán Ilku Scherer elé vetődik, és megsérül. A magyar kapus egy percig ápolásra szorul. Tichy 20 méterről nagy lövést ereszt meg, Schroiff látványo- san véd. Aztán Nógrádi lyuk- ra teszi Tichyt, a balösszekötő mintegy 12 méterről nagy erő- vel a jobb sarokra lö. Schroiff azonban ismét a helyén van. Szinte állandóan a magyar csapat támad, de egyelőre nem találja a rést a jól tömő- rülő csehszlovák védőfalon.

Igaz, hogy a magyar támadá- sok többnyire közepén futnak, s így könnyű is azokat hártani.

Tichy egyenlít, Machos vezetést szerez

Élénkebb a játék, mint az I. félidőben volt, s a csehszlo- vákok többnyire védekeznek. A 16. percben Mátrai rosszul fejel be egy labdát, Kadraha kapja, veszélyesen kapura hűz, Ilku azonban a kapuból kifutva, önfeláldozóan ment. Mészöly és Scherer összecsap, a csehszlovák játékos rövid időre ápolásra szorul.

A csehszlovákok ismét tá- madnak. Scherer az 5-ösről fejel kapura. Ilku biztosan véd. A 24. percben két magyar szöglet következik. A második szöglet után másodpercekig a baloldalon pattog a labda, Nógrádi ügyesen Tichy elé játszik,

és Tichy a 16-osról, fordú- lásból hatalmas gólt lö a léce alá. 1:1.

Fergetegesen támadunk to- vább. És a 26. percben meg- szerezzük a vezetést. Machos Fenyvesi dr-t küldi támadás- ba, a balszélső ügyesen el- megy a háttvédje mellett, nagy erővel kapura lö, Schroiff ki- üti a labdát és

a befutó Machos 5 lépés- ről a kapu bal oldalába küldi. 2:1.

Lelkesen és jól játszik a ma- gyar csapat, a levegőben lóg a harmadik gól. A 30. percben Popluhar röviden ad haza, Machos elcsípi a labdát, és át- emeli a kétségbeesetten kifutó Schroiff fölött. Balszerencsé- jére azonban a „fals” labda a kapu mellé jut.

Kvasnak fejesgóllal egyenlít

A csehszlovákok még egy- szer újítanak. Több lendületes

támadás után a 40. percben a bal oldalon szögletre jut a hazai csapat. Masek íveli be a labdát, a kapu elé, Kvasnák feje emelkedik a legmaga- sabbra, kapura ível,

Ilku csak a felső lécre tudja tolni a labdát, s az onnan a hálóba hull. 2:2

Továbbra is a csehszlovákok támadnak. A 41. percben Scherer közepén kiugrik, ves- zedelmesen tör kapura, s Mészöly csak bravúros, becsú- szással tudja szerelni. Két perc múlva Machos 20 méte- res bombája villanyozza fel a mieinket: a labda Schroiff kezéről a kapufára vágódik, onnan Tichy elé pattan, a já- tékvezető azonban közben már les miatt füttyül. Említés- re méltó esemény aztán már nem is történik.

Nógrádi, Machos, Tichy

A nagy érdeklődéssel várt mérkőzés változatos, érdekes játékot hozott. Különösen a II. félidőben tetszett a közön- ségnek a küzdelem. Az össze- állításában lényegesen meg- változott magyar csapat a Strahovi Stadionban a mérkő- zés nagyobb részében irányít- totta a játékot, lelkesen, időn- ként jól küzdött. Némi szeren- csével a győzelmet is megsze- rezhette volna. A csehszlovák- kok ezúttal jobban játszottak, mint az angolok ellen, táma- dójátékuk azonban változat- lanul lassú volt, s ezt techni- kával, ügyes húzásokkal, és lövésekkel igyekeztek ellensú- lyozni. A mérkőzés nagyjáb- ban, egészében két egyforma tudású együttes játékát mu- tatta.

A magyar csapatban min- denki dicséretet érdemel igye- kezetéért. Különösen Nógrádi friss, lendületes és ötletes já- téka volt nagy hasznára, első- sorban a csatárknak. Elöl Machos jeleskedett, de vele majdnem egyenrangú teljesít- ményt nyújtott Tichy is.

Kajdi János aranyérmet nyert az ökölvívó EB-n

A szovjet versenyzők „taroltak” Moszkvában

A moszkvai Európa-bajnok- ság forró légkörében kiderült, hogy minden okunk megvolt a szerénységre. Szénási kezdte meg a kiesők sorozatát, aztán Tóth, Budai és a többiek foly- tatták. A legjobb négy közé csak Kajdinak és a váltósúlyú Kálmánnak sikerült bejutnia. Kajdi szombat este a finn Ha- lonen ellen aratott biztos győ- zelmével a döntőbe jutást is kiharcolta. A döntő szenzá- ciója egyébként az volt, hogy minden súlycsoportban szov- jet versenyző is szerepelt. Így tulajdonképpen a moszkvai EB döntője nyugodtan neve- zhető egy Szovjetunió-Európa válogatott találkozóknak is.

A XV. ökölvívó EB döntője- re ismét zsúfolásig megtelt a 15 000 nézőt befogadó, nagy- szerű sportlétesítmény, a Sportpalota. A súlycsoportok tíz szovjet versenyzővel szem- ben 2—2 olasz és lengyel, to- vábbá 1—1 magyar, bolgár, jugoszláv, skót, csehszlovák és román versenyző lépett a szo- ritóba, hogy eldöntse: kinek jut az EB arany-, illetve ezüst- érme? A bronzérmek sorsa már szombaton eldőlt. Minden dicséretet megérdemel a ma- gyar Kálmán, hogy ebben a tekintélyes rangsorban ő is ott szerepel. Vasárnap azonban a fő figyelem már az EB dön- tői, elsősorban Kajdi mérkőzé- se felé fordult.

Kajdinak sikerült. Remek küzdelemben, kezdeti bizony- talankodás után biztosan győ- zött, ő volt az első versenyző a döntők délutánján, akinek sikerült a szovjet ökölvívók győzelmi sorozatát megállítá- nia.

A vasárnapi döntők ered- ményei:

Légsúlyban a szőke, hosszú karú Bisztrov (szovjet) ellen a bolgár Panajotov beharcolt igyekezett ki- erőszakolni. A szovjet ökölvívó azonban kiszorította ellenfelét, sőt, Panajotovot tenyeresel miatt a második menetben meg is intet- ték. Európa-bajnok: Bisztrov (Szovjetunió, 2. Panajotov (Bulgá- ria).

Harmatsúlyban az olimpiai baj- nok Grigorjev (Szovjetunió) ellen

a jugoszláv Petrics csak két men- teten keresztül állta a sarat. Pehelysúlyban Sztjepaskin (Szov- jetunió) az olasz Girgentiyel ta- lálkozott. A szovjet fiú eddig az EB-n valamennyi ellenfelét ki- ütötte. Az olasz ökölvívó azonban kemény ellenfélnek bizonyult. Európa-bajnok: Sztjepaskin (Szov- jetunió), 2. Girgenti (Olaszország).

A szovjet győzelmi sorozatot könnyűsúlyban Kajdi János állít- totta meg. Az első menetben Kajdi és a szovjet Nyikaronov csak „kóstolgatták” egymást. A máso- dik menettől a magyar ökölvívó fokozatosan feljött, sőt, a sorozo-osan szabálytalankodó szovjet versenyzőt a harmadik menetben — többszöri figyelmeztetés után — meg is intették. Európa-bajnok: Kajdi, 2. Nyikaronov (Szovjet- unió).

Kisváltósúlyban egy váratlan lengyel győzelem született. A váltósúlyban ismét szovjet Európa-bajnokot ünnepeit a köz- zönség.

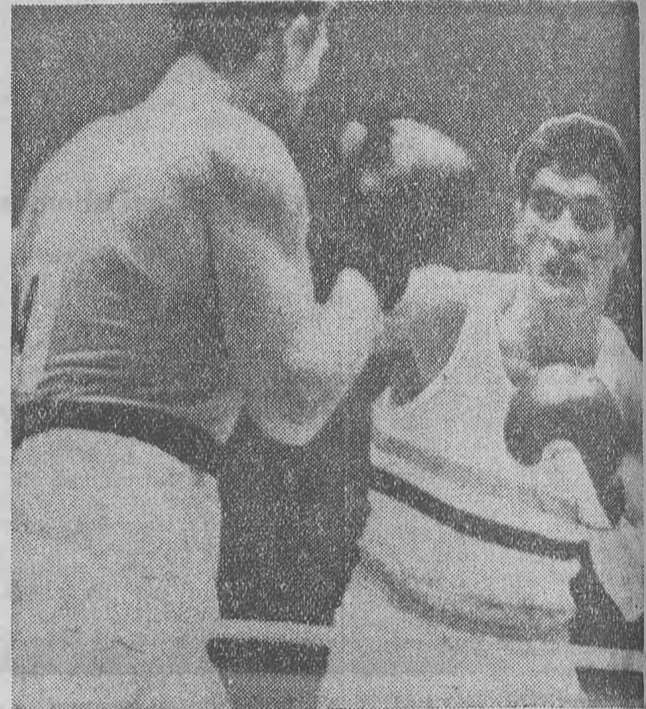
A nagyváltósúlyúak küzdelmét nagy érdeklődés előzte meg, hi- szen mindkét versenyző ragyo- sán szerepelt a moszkvai EB-n.

Az egy fejfel magasabb és hos- szabb karú Lagutyin (szovjet) vé- gig irányította a küzdelmet és úgy szorítva akkor ütötte meg a skót Vippert, amikor akarta, Európa-bajnok: Lagutyin (Szovjet- unió), 2. Vipper (Skócia).

A középsúlyban a szovjet Po- pencsenko már az első másodpe- cekben földre küldte a román Mo- neát, majd ebben a menetben még kétszer számoltak nyolcat a ro- mán ökölvívó. Európa-bajnok: Po- pencsenko (Szovjetunió), 2. Mo- nea (Románia).

A félnehézsúlyban lépett szor- tóba a félcimetes híru lengyel Pietrzykowsky a szovjet Poznyá- kal szemben. A második menet- ben mutatott több aktivitást mind- két versenyző. A második men- tetben Poznyák szemhéja felszakadt és leléptették. Európa-bajnok: Pietrzykowsky (Lengyelország), 2. Poznyák (Szovjetunió).

Nehézsúlyban a szovjet Abra- mov kiegyenlített első menetet vi- vott a csehszlovák Nemecsel. A második menetben Abramovot tenyeres ütés miatt megintették, a csehszlovák ökölvívó került a do- bogó legfelső fokára.

A XV. ökölvívó Európa Bajnokságon Moszkvában a könnyűsúlyú döntőben Kajdi János győzött a szovjet Nyikaronov ellen (a képen háttal), és ezzel aranyérmet nyert.

Kikapott a Dunaújváros, a Csepel már bajnok

Amint várható volt, a labdarúgó NB II. Nyugati csoportjában ha- mar eldőlt a bajnokság kérdése: négy fordulóval a finálé előtt. A Csepel már nem lehet elvenni a bajnoki címet. A csepeliek ugyanis — ha nem is könnyen — legyőzték a BVSC-t, a Dunaújvá- ros pedig — némi meglepetésre — egyetlen pontot sem tudott elhoz- ni Budafokról. Az élvonalosoknak egyébként rossz napjuk volt nyu- gaton, mert a Székesfehérvár ere- jéből is csak döntetlenre tellett.

Nem ismer elveszett pontot egyetlen csapat sem — ezt igazo- dta a Keleti csoportban a mind- eddig sereghajtó DEAC is, amely a Szegei VSE elleni szép győzel- mével került el most az utolsó helyről.

NYUGATI CSOPORT		
Csepel—BVSC	3:2 (2:1)	
Szállitók—Oroszlány	1:0 (0:0)	
Budafok—Dunaújváros	3:1 (1:0)	
PVSK—EVTK	1:0	
Z.-egerszeg—B. Spartacus	0:1	
Kaposvár—K. Lombik	6:1	
Győri MAV—Cs. Autó	4:1	
Mosonm.—Sz.-fehérvár	3:3	
1. Csepel	26 19 5 2 53:17 43	
2. BVSC	26 14 6 6 40:36 34	
3. Sz.-fehérvár	26 11 11 4 44:21 33	
4. Dunaújváros	26 12 9 5 50:30 33	
5. Szállitók	26 11 8 7 31:23 30	
6. Budafok	26 11 8 7 34:31 30	
7. Győri MAV	26 8 13 5 35:26 29	
8. Oroszlány	26 8 11 7 41:35 27	
9. B. Spartacus	26 8 10 8 28:33 26	
10. PVSK	26 9 7 10 32:35 25	
11. Mosonmágy.	26 6 11 9 33:37 23	
12. Z.-egerszeg	26 7 8 11 30:42 22	
13. EVTK	26 5 11 10 21:29 21	
14. K. Lombik	26 5 4 17 20:56 14	
15. Cs. Autó	26 6 1 19 25:43 13	
16. Kaposvár	26 3 7 16 26:58 13	

KELETI CSOPORT		
Láng—Borsodi B.	2:2 (2:1)	
DEAC—Szegei VSE	1:0 (1:0)	
Kecskemét—Salg. KSE	2:0 (2:0)	
Eger—Szolnok	2:1 (0:0)	
Ózd—Miskolc	1:1 (0:0)	
Bp. Spart.—Ganz-MAVAG	2:0 (0:0)	
Egyetértés—Bp. Előre	2:1 (1:1)	
Diósgyőr—Nyíregyháza	3:0	
1. Diósgyőr	26 16 7 3 48:17 39	
2. Ózd	26 15 7 4 46:19 37	
3. Miskolc	26 13 7 6 38:21 33	
4. Nyíregyháza	26 11 8 7 39:37 30	
5. Egyetértés	26 11 7 8 36:29 29	
6. Láng	26 10 9 7 36:35 29	
7. Ganz-MAVAG	26 10 7 9 38:32 27	
8. Borsodi B.	26 10 7 9 33:34 27	
9. Bp. Spartacus	26 10 4 12 34:42 24	
10. Szolnok	26 9 5 12 25:32 23	
11. Kecskemét	26 6 9 11 26:29 21	
12. Eger	26 6 3 14 25:34 21	
13. SZVSE	26 7 12 30:46 21	
14. Bp. Előre	26 6 2 15 32:43 20	
15. DEAC	26 7 4 15 27:43 18	
16. Salg. KSE	26 5 7 14 23:43 17	

RAJT A KK-BAN:

egy győzelem, egy döntetlen

A nemzetközi labdarúgó- sportban ismét eseménydús napok voltak. Szarajevóban, Bécsben, Budapesten megkezdődött a versenyés a Közép-európai Kupáért. A szurkolásból kijutott a magyar közönségnek is: a Népstadionban igazi kupamér- kőzés-hangulaban tapsolt a nagyszerűen játszó Vasas gól- záporos győzelmének, majd utána az MTK együttesét búz- dította, nagy híru ellenfele, az olasz Bologna ellen.

Elsőpró formában játszott a Vasas

VASAS: Varga — Ihász, Mé- szöly, Sárosi — Sas, Berendi — Bozó, Pál II., Machos, Pál I., Ma- tesz.

BANYIK OSTRAVA: Dvorak I. — Köhler, Danek, Dvorak II. — Sin-Delar, Stanko — Kniezek, Wiczek, Mikkeska, Siry, Valosek. A régi lendülettel, a megszo- kott lelkesedéssel kezdte a Va- sas a másfelrúss kupaküzdel- met. Már az első percekben Machos lövése a kapuba ta- lált, a játékvezető azonban les címén érvénytelenítette a gólt. (Nem volt les!) A cseh- szlovák labdarúgók egyre in- kább beszorultak a kapujuk elé, de ez sem segített a meg- megújuló piros-kék rohamok- kal szemben.

A 14. percben Machos át- adásból Pál I., majd a 29. percben Pál II. akadályo- zása miatt túl szigorúan megítélt 11-esből Machos lövéssel 2:0-ra húzta el a Vasas.

Nem sokkal később újabb gól koronázta a tetszetős Vasas- támadásokat.

Szünet után is nagy közön- ségsikert arattak a tervszerű Vasas-akciók, többször sakk- makk lett a vendégek védel- me. Az eredmény: Machos mérnöki pontosságú átadásá- ból Pál II. megszerezte a ne- gyedik gólt, s a befejezés előtt

a „karmester” Machos közelről beállította az 5:0-ás végered- ményt.

Nem volt dirigens az MTK-nak

MTK: Lanczkor — Keszi, Danszki, Jenei — Nagy, Sipos — Major, Bódor, Kuti, Laczka, Szimcsák I.

BOLOGNA: Rado — Capra, R. nlich, Furlanti — Tumburov, Pori — Corrali, Franzini, Pace, Di Marco, Renna. A Vasas jó játéka lelkesítő- leg hatott az MTK játékosai- ra: a sérült Sándor nélkül is nagy lendülettel kezdtek. Kül- önösen Szimcsák elfutásai ves- zélyeztetették a Bologna kapu- ját. A balszélső érdeme volt a kék-fehérek gólja is; szép el- futás után Kutinák már nem volt nehéz dolga, hogy a lab- dát a hálóba juttassa (1:0).

A második félidőben az MTK nagy akarással küzdött, csak úgy záporoztak a lövések az olasz kapura, de hol egy védő, hol a kapus, vagy a sze- rencse mentette meg a vendé- geket az újabb góltól. Az olaszok ritkábban támadtak, de akkor veszélyesen, és a sok hi- hagyott MTK-helyzet után egyenlítették. Baloldali szög- lettrúgásra többen is felugro- tak, végül

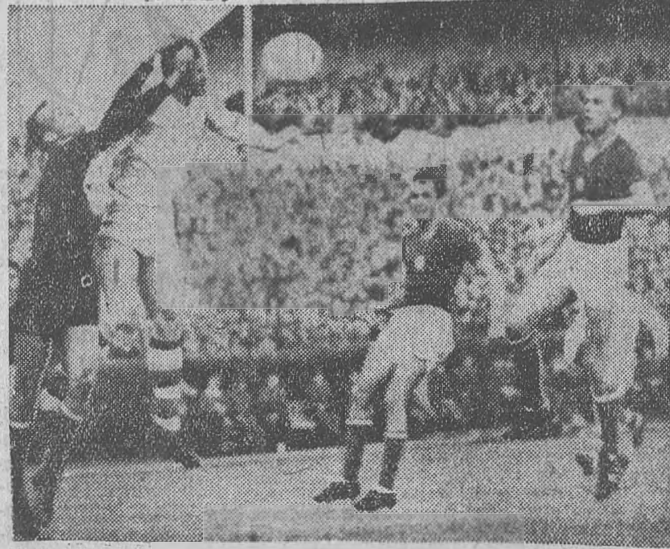
a labda Lanczkor ökléről pattant saját hálójába. Üngőj (1:1).

Magyar vitorlázórepülő bravurja

A magyar vitorlázó sportrepü- lők az MHS V. kongresszusa tisz- teletére magassági repülést vége- tek a dunakeszi repülőter felett. A rekordkísérlet sikerrel járt. Több versenyző zivatartól 6000 méter magasságra, illetve azon túl is emelkedett. Magyar Bálint 6300, Kovács Pál, Ojvár György és Pásztor Ottó 6000—6000, Opitz Nándor pedig 5800 méterrel jutott fel a gépével.

Heti HÍRADÓ

(SAJTOSZEMLE) Szerkesztő: Szerkesztő bizottság Kiadja: Belügyminisztérium Bv. Országos Parancsnoksága Budapest VI. Lendvay utca 14-16 Szikra Lapnyomda

Ilku kioldóul Scherer fejesét